

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

10 An lex indirecte præcipere possit actum internum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

33 Septimò, Superiorem, in voto pure interno dispensare posse. Etiam si votum illi non manifestetur, vt si dicat. *Dispenso tecum, si aliqua voto teneris.* Quia dispensatio, non oritur à potestate Legislatiua, sed fit nomine Dei, & in causa, quæ agitur inter hominem, & ipsum Deum. Similiter potest sacerdos absoluerè à peccatis mere internis, etiam non

manifestatis, vt sunt peccata interna oblita. Quia absoluit iurisdictione data à Christo in bonum fidelium, & hi actus, sunt actus iurisdictionis non contentiosa, sed voluntariæ, quæ internam animæ pacem respicit, non vero externam gubernationem, vt respicit iurdictio contentiosa, & lex humana. *Suarez de legib. lib. 4. c. 12. num. 10.*

Q V A E S T I O X.

An lex indirecte præcipere possit actum internum.

C A S V S.

31 **I**N quadam Diocesi erat imposita poena excommunicationis non contententibus, & communicantibus in Paschate. Vnus autem ex illa Diocesi, indigne communicauit, & alter sine dolore confessus est. Quæritur, an vterque in excommunicationem inciderit.

S Y M M A R I V M.

- 32
- 2 Per confessionem sine dolore satisfieri videtur præcepto annuæ confessionis.
  - 3 Sicut per indignam Communionem satisficit præcepto Communionis.
  - 4 Actus internus, à Republica præcipi non potest.
  - 5 Cum ab ea puniri non possit.
  - 6 Quot modis actus internus coniungi possit cum externo.
  - 7 Ecclesia, aliquos actus externos prohibet solum sub conditione interni.
  - 8 Qui sine dolore constat præcepto Ec-

clesiastico non satisfacit.

- 9 Confessio sine dolore, non est vera confessio.
- 10 Communio sine interna deuotione, est vera communitio.
- 11 Ecclesia, indirecte præcipit contritionem.
- 12 Actus internus, per externum, cum quo connectitur, sufficienter manifestatur.
- 14 Ecclesia, licet actus internos directe non cognoscat, cognoscit indirecte.
- 15 Ecclesia, præcipit confessionem mortaliū etiam interiorum.

- 16 *Et in Officij recitatione, internam attentionem.*
 17 *Non tamen Sacramentorum receptionem cum interna dispositione.*
 18 *Potestas Ecclesiastica, quomodo ad bonum fidelium ordinetur.*
 19 *Ad lucrandas indulgentias, non requiritur intentio illas lucrandi.*
 20 *Quid ad illas lucrandas, sufficiat.*

RATIONES DVBITANDI.

2 **E**X dictis constat, legem humanam directè præcipere non posse actum internum. Superest tamen adhuc difficultas; an illum præcipere saltem possit indirectè, quatenus connectitur cum actu externo, quem directè, ac principaliter præcipit; videtur enim, nec indirectè illum posse præcipere; ideoque illum, qui sine dolore confessus est, in excommunicationem non incidisse. Ita *Silvester v. Excommunicat. 7. n. 3. Clavis reg. lib. 3. c. 6. num. vltim. Azor. p. 1. lib. 5. c. 10. Nauar. c. 27. num. 87. Becanus tr. 3. c. 6. qu. 5. num. 2.*

3 Primò; Quia, qui indigne communicauit, potuit per sacrilegam Communionem præcepto Ecclesiastico satisfacere. Ergo etiam qui indignè confessus est, per sacrilegam Confessionem. Non minus enim iste, quam ille posuit actum externum ab Ecclesià præceptum; nec minus in vno casu, quam in alio, actus internus limites Ecclesiasticæ iurisdictionis excedit.

4 Secundò; Quia actus internus, cum occultus sit, & incognitus, sicut bono communi prodesse non potest, ita nec obesse. Ergo à Republica, siue Ecclesiasticà,

siue Ciuili præcipi, aut prohiberi non potest. Hæc enim per leges, eà solum præcipere, vel prohibere potest, quæ prodesse, vel obesse possunt bono communi; cum potestas legislatiua ad bonum commune sit essentialiter ordinata, & ad hunc solum finem Principibus à Deo data. Cum ergo ab vtroque æquè fuerit positus actus externus, consequenter ab vtroque, æquè fuit præcepto Ecclesiastico satisfactum.

Tertiò; Quia ex *Ar. 10. eth. c. 5.* qui leges ferre potest, potestatem habere debet, earum transgressores puniendi, non solum per ipsam legem, pœnam transgressoribus ipso facto imponendo, sed per sententiam cognoscendo tam de delicto, quam de pœnà imposità; hoc enim ad legum obseruantiam est omnino necessarium. Sed Ecclesia, potestatem non habet actus internos per sententiam puniendi cum illos cognoscere, ac iudicare non possit; homo enim videt solum ea, quæ patent, Deus autem intuetur cor. Ergo de actibus internis legem ferre non potest, sed solum de Externis. Vterque autem æquè posuit actum externum ab Ecclesià præceptum.

NOTABILIA.

ADuertendum est primò; Actum internum dupliciter coniungi posse cum externo, qui per legem præcipitur. Primò; Quatenus est aliquid necessarium ad ipsum actum externum physicè ponendum, vel omittendum; quo modo voluntas efficax, ad omnem actum externum est necessaria; nemo enim ambulare potest, aut loqui, sine voluntate efficaci

efficaci loquendi, aut ambulandi. Actum autem internum hoc modo cum externo connexum, certum est, per legem humanam præcipi posse, quia præcipitur non per se, sed per accidens, ut quatenus ad externum ponendum est necessarius. Secundò; Coniungi potest actus internus cum externo; quatenus est necessarius ad constituendum externum in esse morali; quomodo ad legitimum contractum requiritur voluntas contrahendi, ac se obligandi; ad orationem vocalem intentio, & attentio; & ad Sacramentorum consecutionem intentio faciendi id, quod facit Ecclesia; & hoc etiam modo actus internus cum externo coniunctus, à lege humana præcipi potest, quia præcipitur similiter per accidens, & indirectè, quatenus est forma actus externi, qui principaliter & directè præcipitur. Cum enim contractus fictus, oratio ficta, & ficta Sacramenta, rectæ Reipublicæ, tam Ecclesiasticæ, quam civilis gubernationi, ac bono communi aduersentur; Hæc potestatem habere debuit, saltem indirectè præcipiendi quicquid ad istorum actuum veritatem, ac valorem est necessarium, inter quæ est actus internus.

7 Aduertendum est secundò; Ecclesiam, aliquos actus externos, quos absolute prohibere, ac punire poterat, tanquam malos, de facto non prohibere, nec punire absolute, sed solum sub conditione, quod à tali, vel tali actu interno procedant; sic enim in *Clem. 1. de statu Monachorum*. Excommunicat Monachos Benedictinos ad Curiam accedentes animo Prælatum accusandi; & in *Clem. 1. §. Verum, de Hereticis*. Inquisitores, ex odio, vel amo-

re turpis lucri omittentes procedere contra aliquem ex causâ fidei. In hoc autem casu prohibet actus internos solum, quatenus sunt conditio refundens in actum externum malitiam specialem, & bono communi specialiter oppositam, ideoque eius potestatem non excedunt, cum hæc ordinetur ad bonum commune. Imo, cum ipsa potestatem habeat prohibendi actum externum absolute, hanc suam prohibitionem limitat, ac restringit ad actum externum, solum ut tali conditione affectum, scilicet ad actum solum, ut ex amore, vel odio procedentem, eo modo quo, dum excommunicat scienter delinquentes, limitat, ac restringit potestatem, quæ excommunicare poterat delinquentes simpliciter. His positis.

RESOLVTIO.

Respondetur; primum solum in excommunicationem incidisse, non secundum. *Sanchez lib. 9. matr. disp. 31. Valentia 2. 2. d. 7. quest. 3. part. 2. Suarez d. 4. sect. 2. num. 27. & de legib. lib. 4. c. 12. Vasquez tract. de excomm. disp. 13. & 1. 2. d. 160. Reginaldus lib. 9. num. 158. Azor. par. 1. lib. 5. c. 10. Clauis Reg. lib. 3. c. 6. n. vlt. Nauar. c. 27. num. 87. Filliuc. tract. 12. c. 6. quest. 3. & 6. & alij fere omnes communiter.*

Primò; Quia Primus solus præcepto non satisfecit; cum enim vera confessio subsistere non possit sine dolore, ac integritate, sequitur, eum, qui sine dolore confessus est, non posuisse veram confessionem, & consequenter, neque præcepto satisfecisse; Ecclesia enim, quantum præcipere non possit actus internos secundum se, & directè, cum de illis iudicium

cium ferre non possit, eo quod in se sint omnino occulti; præcipere tamen illos potest indirectè, quatenus sunt necessarij ad ponendum actum externum, quem ipsa principaliter, & directè præcipit; sic enim iam fiunt sensibiles, & de illis ferre potest iudicium. Sic præcipiendo auditionem Sacri, præcipit etiam voluntatem illud audiendi, quia præcipit auditionem humanam; sola autem auditio, sine voluntate audiendi, non esset actus humanus; unde si quis inuitus cogetur audire sacrum, non satisfaceret præcepto Ecclesiæ, quia sola auditio externa, non est actus humanus.

10 Contra verò; secundus Ecclesiæ præcepto satisfacit; Quia, cum poni possit vera communio externa, sine interna deuotione, eo quod deuotio non sit de substantia veræ communionis, sed solum circumstantia aliqua, & modus; sequitur, secundum, etiam ponendo communionem indignam, posuisse veram communionem, quia etiam communio indigna est vera communio externa, hanc autem solum præcipit Ecclesia.

11 Secundò; Quia Ecclesia, sicut ad rectam gubernationem præcipere potest actum Externum, ita præcipere potest quidquid est necessarium ad illum ponendum. Sicut enim etiam Respublica, quia præcipere potest contractum, præcipere consequenter potest voluntatem se obligandi, ad verum contractum necessariam. Sed ad veram confessionem, erat necessaria contritio, & ad veram communionem non erat necessaria deuotio; Ergo Ecclesia illam præcipere potuit, & non istam; ideoque secundus præcepto satisfacit, & non primus; Secundus enim

posuit quidquid ab Ecclesiâ præcipiebatur, & non primus.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

Neque obstant fundamenta contraria, 12 Nam ad primum fundamentum patet disparitas; Confessio enim sine contritione, non est vera Confessio; Communio verò sine interna deuotione, est vera Communio. Ecclesia autem præcipit veram Confessionem, ac Communionem.

Ad secundum Respondetur; actum 13 internum, quando ad externum est necessarius, & cum illo connexus, per ipsum externum sufficienter manifestari, & bono communi indirectè obesse, vel prodesse; sicut directè prodest, vel obest actus externus, ad quem ordinatur, & cum quo connectitur.

Ad tertium Respondetur; Ecclesiam 14 nec cognoscere, nec punire posse actus internos directè, illos tamen cognoscere, ac punire posse indirectè, quatenus directè punit actum externum, cum quo interni connectuntur; sicut enim præcipiendo actum externum, indirectè præcipit etiam internum ad illum necessarium, ita puniendo actum externum, indirectè punit etiam internum cum illo connexum. Neque vllum est absurdum quod actus interni, hoc modo, sub humanam cadant potestatem; sic enim ab illà respiciuntur, quatenus in actu externo sunt sensibiles & ad rectam Reipublicæ gubernationem conferunt.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Ecclesiæ 15 Nam, dum annuam Confessionem præ-

præcipit, simul etiam indirectè præcipere Confessionem peccatorum mortalium internorum, quia sine hac, Confessio non esset integra, & consequenter nec vera, sed ficta; Integritas enim est de iure diuino, & ad Confessionis substantiam pertinet.

16 Secundò; Eandem Ecclesiam, dum Officij Diuini recitationem præcipit, indirectè etiam internam attentionem præcipere. Quia præcipit orationem vocalem; hæc autem, sine interna attentione subsistere non potest, sicut sine interna voluntate se obligandi, dari non potest verus contractus.

17 Tertio; Quamuis detur obligatio Sacramenta recipiendi, cum rectâ dispositione interna; Scilicet absque conscientia peccati mortalis; hanc tamen dispositionem non præcipi fidelibus ab Ecclesia; Ad hoc enim sufficienter obligantur præcepto diuino, quod obligat ad Sancta sanctè tractanda; & hoc præcepto, etiam Sacerdos, Sacramenta in statu peccati mortalis administraturus, obligatur ad contritionem.

18 Quarto; Quamuis potestas Ecclesiastica, sit potestas spiritalis; & quia à Christo processit; & quia ad animarum bonum ordinatur; & quia circa Sacramenta, ac virtutes supernaturales versatur. Hanc tamen potestatem, hæc omnia ordinare ad bonum Fidelium, quatenus inter se conueniunt, ad vnum corpus efficiunt, ad quod requiritur, vt omnia, aliquo modo, fiant sensibilia, ac cognoscibilia; Sic enim, & non aliter ad rectam eorum gubernationem conducere possunt.

19 Quintò; Eum, qui facit opus præscriptum à Pontifice ad lucrandas Indulgentias,

R. P. Beati Lib. II.

illas lucrari, quamuis intentionem non habeat illas lucrandi, nec ex tali intentione operetur, quia ad lucrandas Indulgentias satis est ponere opus à Pontifice præscriptum; hoc autem poni potest etiam sine intentione lucrandi Indulgentias, cum hæc intentio, ipsius operis præscripti non sit forma, sicut voluntas se obligandi, est forma contractus.

Sextò; Eum lucrari posse Indulgentiam, qui facit opus à Pontifice præscriptum; v. g. eleemosynam vel ieiunium, etiam si illud faciat ex fine vanæ gloriæ, aut alio quolibet fine malo, quia, sicut intentio finis boni, non est de substantia operis præscripti, sed solùm eius circumstantia, ita intentio finis mali. Ergo, sicut poni potest sufficienter opus præscriptum sine intentione finis boni, ita poni sufficienter poterit, quamuis ponatur cum intentione finis mali. Neque dici potest præscribi à Pontifice opus honestum; opus autem ex fine malo factum, non esse honestum. Nam Pontifex non alio modo præscribit v. g. auditionem Sacri ad lucrandam Indulgentiam, quam Ecclesia eandem præcipiat ad colendum Deum. Ergo sicut per quamcumque Sacri auditionem, etiam si sit posita ex fine malo, satisficit sufficienter Ecclesiæ præcepto; ita per quamcumque auditionem Sacri etiam positam ex fine malo satisficit sufficienter præcepto Pontificis in ordine ad Indulgentiam lucrandam. Esto nemo lucrari illam possit, nisi tunc sit in statu gratiæ, cum applicanda est Indulgentia; hoc enim oritur, non ex eo, quod opus præscriptum sufficienter positum non fuerit, sed quia, vt aliquis sit capax Indulgentiæ, debet esse in statu gratiæ; nemo enim,

I

enim,

enim, dum est Dei inimicus, & poenā aternā dignus, potest esse dignus remissione poenae temporalis. Quamvis ergo ad lucranda indulgentiam requiratur status gratiae, non tamen requiritur, ut opus praescriptum ponatur, vel ex fine honesto, vel sine fine malo, sed satis est quod simpliciter ponatur; alioqui, neque satisfaceret Ecclesiae praeccepto de audiendo Sacro per auditionem Sacri ex fine venialiter, vel mortaliter malo, quod tamen omnes communiter admittunt.

Q V A E S T I O XI.

An Lex obligare possit graviter in materia levi.

C A S V S.

CVM in quadam Diocesi, furtum esset sub excommunicatione prohibitum; & Clericis etiam sub poena excommunicationis prohibitum esset, gestare comam, & mendacia proferre. Clericus quidam illius Diocesis, acum Caio Sartori abstulit, ex cuius ablatione Sartor notabile damnum passus est; & insuper comam gestavit, ac in contemptum Episcopi, plura mendacia iocosa protulit. Quæritur; an, & in quot excommunicationes inciderit.

S U M M A R I U M.

- 1 Proprius legis effectus, est obligatio.
- 2 Censuragrauis, non incurritur nisi ob culpam grauem.
- 3 Clericus Sartori unquam acum surripitens, censuram non contraxit.
- 4 Ablatio acus, non est culpa grauis in genere furti.
- 5 Clericus, nec propter mendacia iocosa incidit in censuram.
- 6 Mendacia illa, non sunt actio externa sufficiens ad mortale.
- 7 Clericus, comam gestando, censuram incurrit.
- 8 Gestatio comae, ratione alicuius circumstantia, potest esse culpa grauis.
- 9 Proiectio lapidis in Clericum, quando ad censuram sit sufficiens.
- 10 Ablatio acus Sartori, quando sit sufficiens ad censuram.
- 11 Gestatio vestis breuis, potest esse sufficiens respectu Clerici.
- 12 Et silentij violatio respectu Religiosi.
- 13 Quenam huius rei sit ratio.
- 14 Prolatio heresis, quando censura subiacet.

RATIO.